

Geliş/Received: 30/04/2024
Kabul/Accepted: 30/06/2024
Araştırma Makalesi / Research Article

ISSN: 2547-9725

KAMU DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE’NİN DİASPORA POLİTİKASI

Durmuş Çağlar ÇAKIR*

Öz

Kamu diplomasisi kavramı, bilginin hızlı ve kolay dönüşü ile birlikte küresel siyasette önem kazanmaya başlamıştır. Diplomaside yeni bir uygulama alanı olarak ortaya çıkan kavram, ülke dış politikalarının öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu çalışmanın temel amacı Türk Dış Politikasında 2000’li yıllar sonrasında ortaya çıkan diaspora söylemini kamu diplomasisi üzerinden açıklamaktır. Diaspora söyleminin ortaya çıkmasında kavramın kamu diplomasisi ile ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Özellikle AK Parti hükümetleriyle beraber dış politikada yaşanan aktivizm sürecinde kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ile diaspora söyleminin çok sık kullanıldığı görülmektedir. Anavatan Türkiye’nin YTB üzerinden diaspora ile ilişkisini yeniden tanımladığı bu dönemde YTB tarafından gerçekleştirilen diaspora politikaları incelenmektedir. Göçün ilk yıllarında uygulanan politikalarla günümüz politikalarının karşılaştırmalı bir analizi yapılarak devlet politikalarında yaşanan bu dönüşümün altında yatan nedenler ortaya konmaya çalışılmaktadır. Türkiye’nin diaspora politikası ilk yıllarda işçi döviz havalelerini ve geri dönüşü öncelik olarak ele alırken artık diasporayı yumuşak gücün bir aracı olarak görerek kamu diplomasisi uygulamalarında araçsallaştırmaktadır. Bu politikalar Türk diasporasını diplomasi alanında ön plana çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Kamu Diplomasisi, Diaspora Politikaları, Türk Diasporası.

Jel Kodu: F50, F22.

Turkey's Diaspora Policy in the Context of Public Diplomacy

Abstract

The concept of public diplomacy has started to gain importance in global politics with the rapid and convenient return of information. The concept, which has emerged as a new field of application in diplomacy, is among the priorities of

*Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi, Rektörlük Uluslararası İlişkiler Koordinatörlüğü, dccakir@pau.edu.tr, ORCID:0000-0002-0092-9448

countries' foreign policies. The main purpose of this study is to explain the diaspora discourse that emerged in Turkish Foreign Policy after the 2000s through public diplomacy. In the emergence of the diaspora discourse, the relationship between the concept and public diplomacy is focused on. Especially with the Presidency for Turks Abroad and Related Communities (YTB), which was established during the activism process in foreign policy with the AK Party governments, it is seen that the diaspora discourse is used very commonly. In this period when the homeland Turkey redefined its relationship with the diaspora through YTB, the diaspora policies implemented by YTB are examined. By making a comparative analysis of the policies implemented in the first years of migration and today's policies, the reasons underlying this transformation in state policies are tried to be determined. While Turkey's diaspora policy prioritised remittances and the return of workers in the early years, it now sees the diaspora as a tool of soft power and instrumentally uses it in public diplomacy practices. These policies bring the Turkish diaspora to the forefront in the field of diplomacy.

Keywords: Turkish Foreign Policy, Public Diplomacy, Diaspora Policies, Turkish Diaspora.

Jel Codes: F50, F22.

1. GİRİŞ

1990'ların ortalarından itibaren diaspora çalışmaları popüler hale gelmiş ve diaspora konusunda kimlik oluşumu ve anavatana siyasi ve ekonomik katkı gibi birçok konu analiz edilmiştir. Günümüzde ise diaspora kavramı her göçmen grubu tanımlamak için kullanılmaktadır (Demmers, 2007: 8). Uluslararası politikada devlet dışı aktörlerin öneminin artmasıyla birlikte iç savaşlar ve göçlerin yaygınlaşması da bu kavramın kullanım alanını genişletmektedir (ibid).

Kavramın sık kullanımıyla beraber Türkiye'nin diaspora politikalarına ilişkin literatürdeki çalışmalarda artış yaşanmıştır (Aksel, 2014; Adamson, 2019). Diaspora politikaları kurumsallaşma süreciyle birlikte öncelikli politika alanlarından biri olmuştur. 2000'li yıllarda kamu diplomasisi kavramının dış politikada sıkça kullanılması diasporanın önemini ortaya çıkarmıştır. Diasporanın bulunduğu ülkelerde kalıcı hale gelmesiyle beraber karar vericiler diaspora politikalarının güçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaya başlamıştır. Diaspora çalışmalarının yoğunlaşması neticesinde 2010 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) kurulmuş ve dönemin Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ tarafından kurum "diaspora bakanlığı" olarak adlandırılmıştır (Anadolu Ajansı, 2013).

Bu çalışmada Türkiye'nin diaspora politikaları kamu diplomasisi bağlamında incelenmektedir. Çalışma içinde Türkiye'nin diaspora politikalarında yaşanan dönüşüm, neden gurbetçi retoriğinden diaspora söylemine geçildiği yaklaşımı üzerinden tartışılmaktadır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk olarak akademik literatürde yer alan diaspora kavramına ilişkin eleştirel bir inceleme yapılacaktır. İkinci bölümde son yıllarda Türk dış politikasında ortaya çıkan kamu diplomasisi kavramına odaklanılacaktır. Çalışma içinde kamu diplomasisi kavramıyla dış politikada artan diaspora söylemi arasındaki ilişkiye vurgu yapılacaktır. Son bölümde de Türkiye'nin diaspora politikaları örneği üzerinden dış politikada neden diaspora söylemine geçildiği sorusuna yanıt aranacaktır.

2. DİASPORA KAVRAMI ÜZERİNE ELEŞTİREL LİTERATÜR TARAMASI

21. yüzyılda göç, uluslararası ilişkileri etkileyen bir olgu haline gelmiştir. Göç hareketleri, devletlerin iç ve dış politikalarında değişimler yaratmakla beraber toplumların sosyo-ekonomik koşullarını derinden etkilemektedir. Bu durum, uluslararası göçü ve diaspora kavramını yeniden ele almayı ve tartışmayı gerektirmiştir. Diaspora kavramı günümüz uluslararası ilişkiler çalışmalarında önemli bir tartışma alanıdır (Yaldız, 2013: 290) Diaspora, anavatan ülkesi dışında yaşayan çeşitli insan gruplarını kapsamaktadır. Mülteciler, göçmenler ve etnik azınlıklarda dahil olmak üzere anavatan ülkesi dışında yaşayanları ifade etme adına diaspora kelimesi sıklıkla kullanılmaktadır (Safran, 1991: 83) Kavramın bu yaygın kullanım alanı ile birlikte analitik bir terim olmaktan çıktığı belirtilmektedir (Brubaker, 2005). Rogers Brubaker (2005), diaspora kavramının sık kullanımı nedeniyle ayırt ediciliğini yitirdiğini ve esnek tanımlamaların sorunlara yol açabileceğini belirtmektedir. Bu nedenle de diasporanın özelliklerini netleştirmek için belirli tanımlamaların ve kriterlerin oluşturulması gerektiğini düşünmektedir (ibid).

Diaspora, etimolojik köken itibarıyla Yunanca “*dia*” ve “*speirein*” kelimelerinin birleşiminden oluşmakta ve Yunancada “*dağılma*”, “*yayılma*” ve “*ayrılma*” anlamlarına gelmektedir

(Baumann, 2010: 20). Diaspora çalışmalarının önde gelen isimlerinden olan Robin Cohen ve Stephane Dufoix, diaspora kavramının ilk kullanımı konusunda farklı görüşlere sahiptir. Cohen, kavramın ilk olarak MÖ 800-600 yılları arasında Yunanlılar tarafından Küçük Asya ve Akdeniz'de kurulan koloniler için kullanıldığını belirtirken, Dufoix ise kavramın ilk olarak Septuagint adlı İncil'in Yunanca çevirisinde, Yahudilerin Filistin'den sürülmesinde tanımlandığını söylemektedir (Cohen, 1995: 6; Dufoix: 2019: 13). Diaspora, aslında Yahudilerin sürgün ve dağılma deneyimiyle ilişkili olarak tanımlanan bir kavramdır. Ancak günümüzde artan göçlerle birlikte, ev sahibi ve anavatan devlet toplumlarına bağlı yeni göçmen grupların ortaya çıkması kavramın kullanım alanını genişletmiştir. Özellikle 1970'lerden itibaren diaspora kavramı Ermenilerin, Afrikalıların ve İrlandalıların dünyanın dört bir yanına dağılmasını ifade etmek için de kullanılmaya başlanmıştır (Cohen, 2008: 1). Kavram akademik çalışmalarda ise ilk defa 1931 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan Sosyal Bilimler Ansiklopedisi'nde (*Encyclopedia of Social Science*) tanımlanmıştır. Bu tanımları yapan Simon Dubnov, kavramı Yahudi deneyiminden ayrı bir şekilde kullanarak anavatanlarından koparılmış tüm insan topluluklarını ifade etmek için kullanmıştır (Dufoix, 2011). Bu tanımlama diaspora kavramının sadece dini temelli olduğu algısını ortadan kaldırmış ve Yahudi tecrübesinin ötesinde kavramın sekülerleşmesine katkı sağlamıştır (ibid).

Uluslararası göçle birlikte artan insan hareketliliği, diaspora kavramı üzerindeki tanımlamaları ve tartışmaları hızlandırmıştır. Diaspora topluluklarını oluşturan faktörlerin zaman içinde değişmesi, yeni tartışmalara yol açmaktadır. Son yıllarda diaspora çalışmalarında, hangi toplulukların diaspora olarak kabul edildiği ve ulusötesi hareketlerin diasporik bir yapıya sahip olup olmadığı üzerine yoğun tartışmalar yaşanmaktadır. Ancak diaspora kelimesinin tam olarak neyi ifade ettiği henüz netleşmemiştir. Eski çalışmalarda, Yahudi ve Ermeni diasporaları gibi, anavatanlarından koparılan ve sürgün travmasını yaşayan topluluklar diaspora olarak adlandırılmıştır (Adamson, 2016: 292). Günümüzde diaspora terimi daha geniş bir anlamda kullanılmakta ve anavatanlarıyla bağlarını sürdüren ulusötesi insan gruplarını tanımlamak için

kullanılmaktadır (ibid). Bu öznel yaklaşımlar, diaspora kavramının net bir tanıma ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Şu anda kavramın kullanımı tanımsal açıdan bir anarşiyi beraberinde getirmektedir.

Diaspora kavramı, başlangıçta sadece Yahudiler için kullanılıyordu ancak günümüzde daha geniş bir şekilde birçok millet için kullanılmaktadır. Günümüzde artık Yunanlılar, Ermeniler, Yahudiler, Çinliler, Filistinliler, Afrikalılar, Hintliler ve Türkler gibi pek çok ulus ev sahibi devletlerde diaspora olarak kabul edilmektedir (Safran, 1991: 83). Uluslararası göç yönünün daha çok doğudan batıya doğru olması kavramın Batılı okumalar üzerinden incelenmesini zorunlu kılmış ve Doğu'nun anavatan devlet (diasporanın geldiği, kendini etnik olarak ait hissettiği devlet), Batı'nın ise ev sahibi devlet (diasporanın şu an yaşam sürdüğü) olarak kabul edilmesini sağlamıştır (Yaldız, 2013: 91).

“Hangi toplulukların diaspora olarak kabul edileceği” konusu, bu alan üzerine çalışan araştırmacıların diaspora olarak kabul edilebilme konusunda birtakım kriterler belirlemesini sağlamıştır. Diaspora araştırmaları alanında en çok atıf yapılan yazarlardan olan Robin Cohen ve William Safran bu noktada ilk çalışma yapanlardır. Safran, diaspora tanımı için öncelikle birden fazla ülkeye dağılan bir topluluğun olması gerektiğini belirtmektedir (Safran, 1991). Bu topluluğun, bulunduğu ev sahibi topluma uyum sağlayamadığını ve ev sahibi devlet tarafından da kabul görmeyeceklerine dair bir inancıya sahip olmaları gerektiğini ifade etmektedir (ibid). Ayrıca, diaspora topluluğunun anavatanına yönelik kolektif bir hafızaya ve geri dönme hayali ile birlikte anavatan devletin güvenliği ve refahı için çalışmaları gerektiğini vurgulamaktadır (ibid). Ancak, günümüzde diaspora toplulukları genellikle geri dönmeyi düşünmemekte ve kalıcı olarak ev sahibi ülkelerde yaşamaktadır. Safran'ın bu kriterlerinin tüm diasporaları tanımlamak için yeterli olmadığı görülmektedir.

Yahudi diasporasının deneyimlerini kriterlerle tanımlayan Safran'ın aksine Cohen, diasporayı günümüzdeki gelişmeleri daha iyi yansıtan şekilde tanımlamaya çalışmaktadır. Cohen'in dokuz kriterinden altısı Safran'ın belirlediği kriterler ile örtüşmektedir. Cohen, dağılımı travmatik olaylara

indirgmeden diaspora toplumunun farklı nedenlerle farklı bölgelere dağılabileceğini belirtmektedir (Cohen, 1997). Cohen, diasporadan anavatana ilişkin kolektif hafızasını korumasını, anavatana idealize etmesini ve refahını artırmak için çaba göstermesini de beklemektedir (ibid). Cohen'in çalışmasını Safran'ın kriterlerinden ayıran en temel noktalardan biri de diasporanın ev sahibi toplumla sorunlu bir ilişki sürdürmesini ve diğer ülkelerdeki aynı etnik gruptan topluluklarla da temas halinde olmasını gerektiğini belirtmesidir (ibid). Ayrıca Cohen, diaspora üyelerinin hoşgörülü ev sahibi toplumda daha iyi yaşam koşulları için de çaba göstermesi gerektiğini vurgulamaktadır (ibid). Her iki araştırmacı da diaspora topluluğunun anavatanlarına dönme arzusunu canlı tutmasının önemli bir nokta olduğu belirtilmiştir.

Geleneksel diaspora yaklaşımının temsilcilerinden kabul edilen Safran ve Cohen'in, Yahudi diasporası üzerinden yaptığı çalışmalar 21. yüzyılın sosyal ve ekonomik gerçekleriyle uyumlu değildir. Çünkü küreselleşme ile birlikte bilginin ve sermayenin hızlı dolaşımı ve küresel siyasette yaşanan dönüşümler insan hareketliliğini derinden etkilemekte ve yeni göç dalgalarının oluşumuna sebebiyet vermektedir. Thomas Faist ve James Clifford gibi modern diaspora yaklaşımının temsilcileri ise anavatana dönüşün bir zorunluluk olmadığını belirtmektedirler (Faist, 2010; Clifford, 1994).

Günümüzde diaspora toplulukları anavatana geri dönüşü gerçekleştirilmeden kültürel bağlar ile ilişkilerini sürdürmektedir. Küreselleşme ile birlikte göç türleri değiştiği için diaspora kavramının da oluşum nedenleri değişmektedir (Vertovec, 2007: 1029). Diaspora üyeleri artık farklı göç türleriyle ev sahibi ülkeye gelmekte ve farklı koşullarla karşılaşmaktadır. 1990'lardan sonra, kimlik ve küreselleşme politikalarının önem kazandığı dönemde, farklı yazarlar diaspora kavramı üzerine alternatif tanımlar geliştirmeye başlamıştır. Bu yazarların ortak özelliği, diaspora tanımı için indirgemeci kriterler belirlemeyi reddetmeleridir. Birkaç tanıma örnek olarak, Fiona Adamson diasporayı "*bir halkın anavatana dışında yaşayan kısmı*" olarak tanımlarken, Bauböck ise diasporayı "*geri dönüş miti yaratılmadan iletişim teknolojilerinin yarattığı fırsatlardan yararlanarak anavatanla bağlarını sürdüren ve aynı zamanda ev sahibi ülkeye entegre olabilecek*

topluluklar” olarak belirtmektedir (Connor, 1986; Bauböck, 2010).

Diaspora literatürünün öncü çalışmaları, Yahudi diasporasını ideal bir örnek olarak kabul etmiş ve diaspora olmanın gerekliliklerini Yahudi deneyimi üzerinden tanımlamaktadır. Yahudi sürgün deneyimlerinden yola çıkarak, travmatik bir olay yaşama, birden fazla ülkeye dağılma, gerçek veya hayali bir anavatanla bağlantı, etnik kimlik hissi ve güçlü örgütlenme gibi özellikler diaspora olmanın şartları olarak kabul edilmektedir. Diaspora literatüründe oluşturulan bu kriterlere karşın, ideal kriterlere başvurmadan diaspora tanımını inşa etme çabası gösterildiği görülmektedir (Clifford, 1994: 306; Reis, 2004: 41). Eleştirel bu tanımlamalar, diaspora için iki ülkeye dağılma zorunluluğunu, tek bir anayurt hayalini ve etnik aidiyeti şart koşan yaklaşımlara da karşı çıkmaktadır. Diaspora tanımına ilişkin bu yaklaşımlar, Yahudi diasporası ideal tipinin sorgulanmasıyla diaspora çalışmalarında bir özgürleşme sağlamaktadır.

Son dönemdeki bu çalışmalar, diasporanın politik bir söylem ile araçsallaştırılmasına odaklanmaktadır. Anavatan devletler ulusal sınırların ötesinde yaşayan insan topluluklarına kimlik kazandırmak adına diaspora kavramına başvurmaktadır. Göçün gerçekleşme nedeninden ziyade siyasi amaçlar için diaspora kavramı kullanılmaktadır. Bu doğrultuda diaspora alanında çalışmalar yapan Bauböck (2008) kavramının politik bir slogan haline dönüştüğünü belirtmektedir.

Türkiye, çalışmak için yurt dışına giden vatandaşlarını ilk olarak “gurbetçiler” söylemiyle nitelendirirken, bugün artık yurtdışında yaşayan her Türk vatandaşı için diaspora ifadesini kullanan bir ülkeye evrilmiştir. Ulusal sınırların ötesinde küresel siyasette diasporaların artan önemiyle ilişkili olarak Türkiye’de resmi diaspora politikaları oluşturulmuş ve gurbetçi retoriğinden diaspora söylemine geçiş gerçekleştirilmiştir. 1960’lı yıllardan günümüze diaspora oluşum sürecini tamamlayan Türk diasporası bulunduğu ev sahibi toplumlarda görünürlük kazanmasıyla beraber dış politika öncelikleri arasında yerini almıştır. Dış politikada yaşanan gelişmelerle ilişkili olarak, son dönem dış politika söylemlerinde de diaspora

kavramının çok sık kullanıldığı görülmektedir (Öztürk and Sözeri, 2018).

3. DIŞ POLİTİKADA KAMU DİPLOMASİSİ-DİASPORA İLİŞKİSİ

Geleneksel diplomasi, uluslararası ilişkilerin karmaşıklığına ve gelişimine ayak uyduramamaktadır. Teknolojideki ilerlemeler devletler ve kamuoyları arasındaki iletişimi hızlandırmış ve devletler arasındaki etkileşimi kolaylaştırmıştır. Bu değişimle birlikte uluslararası ilişkilerde, devletler dışında uluslararası örgütler, sivil toplum kuruluşları ve bireylerin rolleri önem kazanmıştır (Turhan, 2023). Günümüzde bu aktörler diplomatik süreçlerde etkili bir şekilde yer almaktadırlar (ibid).

Klasik diplomasiin ötesinde kamuoyu merkezli ortaya çıkan kamu diplomasisi yaklaşımı aktörlerde çoğullaşma sürecini başlatmakta ve günümüz diplomasi çalışmalarına kaynak olmaktadır (Snow, 2009). Bununla ilişkili olarak uluslararası ilişkilerde sert güç kullanımının yerine, kamu diplomasisi yaklaşımı giderek önem kazanmaktadır. Bu yaklaşım, ülkelerin imajını ve politikalarını iyileştirmek için iletişim ve etkileşim stratejilerini içermektedir. Kamu diplomasisi, sert güç kullanmadan uluslararası toplumu etkileme ve yönlendirme girişimlerinin anahtar bir unsuru haline gelmektedir (Melissen, 2005).

Kamu diplomasisi, ABD ve Batılı ülkelerde, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından önem kazanan bir kavramdır (Melissen, 2005). Kültürün diplomasi alanında bir araç olarak kullanılabilirliğinin kabul edilmesi, bu alanda çalışmaların artmasına yol açmıştır (ibid).

Kamu diplomasisi kavramı ilk olarak 1965 yılında Edmund Gullion tarafından kullanılmış olmasına rağmen tanımına ilişkin tartışma konusu günümüzde de devam etmektedir (Cull, 2008). Araştırmacılar arasında kavramın tek bir tanımı üzerine fikir birliği oluşmamıştır. Bundan dolayıdır ki kavram farklı disiplinlerden farklı uzmanlar tarafından tanımlanmaya çalışılmıştır. Hans Tuch'a göre, kamu diplomasisi, hükümetlerin ulusal politikalarını, değerlerini ve kültürlerini yabancı halklara iletmek için kullandığı iletişim

sürecidir (Tuch, 1990: 3). Jan Melissen (2005) ise kavramı devletlerin yabancı halklarla iletişimi olarak tanımlamıştır. Kamu diplomasisi çalışmalarında alanın önde gelen araştırmacılarından biri olan Nicholas Cull (2009) ise basitçe kavramı bir aktörün dış politikasını yabancı kamuoylarıyla iletişim kurarak yürütme girişimi olarak ifade etmektedir. Bu tanımlamaların ortak noktası geleneksel diplomasinin ötesinde devlet dışı bir aktör olarak kamuoyunun ön plana çıkmasıdır. Özellikle kitle iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin kamuoyunun uluslararası meselelere ilgisini artırdığı görülmektedir. Hükümetlerin, ulusal imajlarını yurt dışında yansıtmak, uluslararası kamuoyunu etkilemek ve dış politika stratejilerini desteklemek için bu diplomasi yöntemini kullandığı görülmektedir. Bu yöntem, insanların kalplerini ve zihinlerini kazanarak zorlamadan hedeflere ulaşmayı sağlamaktadır (Fortner, 1994: 89). Leonard, Stead ve Smewing'e göre de kamu diplomasisinin üç ana amacı vardır: bilgi iletmek, iyi bir imaj oluşturmak ve uzun vadeli ilişkiler kurarak hükümet politikaları için elverişli bir ortam yaratmak (De Lima 2007, 237).

Kamu diplomasisi yaklaşımı içinde yerel ve bölgesel aktörlerden sivil toplum örgütlerine, iş çevrelerinden bireylere kadar çeşitli grupların diplomasiye yaptığı katkılar vurgulanmaktadır (Turhan, 2023). Soğuk Savaş sonrası dönemde bu kavram diplomasiyi devlet tekelinden çıkarmakta ve artan devlet dışı aktörlerle beraber bunların politika yapım sürecindeki önemine vurgu yapmaktadır (Cull, 2010).

Diaspora, ulus-devletlerin kapasitelerini genişleten ve hükümetler tarafından yumuşak güç kaynağı olarak görülen canlı bir ulusötesi ağ olarak yeniden canlandırılmaktadır (Kennedy, 2022). Hükümetler, diasporayı diplomatik ve kalkınma hedefleri için kullanmak amacıyla bakanlıklar, kurumlar ve programlar oluşturmaktadır. Dışişleri bakanlıkları ve diğer devlet kurumları, onların ulusötesi ağ oluşturma yeteneklerinden ve ev sahibi toplumlarla olan ilişkilerinden yararlanmaktadır (ibid). Bu strateji, birçok devlet için ekonomik ağlara ve becerilere erişim sağlamanın ve ulus-devleti küresel ekonomiye daha fazla entegre etmenin mantıklı bir yolu olarak görülmektedir (ibid).

Diasporalar yumuşak gücün bir kaynağı olarak artan bir öneme sahiptir ve ulusötesi ağlarda etkinliklerini artıran aktörler olarak görülmektedir (Kennedy, 2020: 213). Anavatan devletler de diasporaları kalkınma politikaları ve diplomatik meselelerde dikkate almakta ve kamu diplomasisinde merkezi bir kavram olarak kullanmaktadır (Rana, 2014). Hatta birçok ülke, diaspora tarafından gerçekleştirilen faaliyetleri çoğaltarak yumuşak güçlerini geliştirmeye çalışmaktadır (ibid). Diasporalar, kamu diplomasisine önemli katkılar sunmaktadırlar (Brinkerhoff 2019; Rana 2013). Diasporanın, anavatan devletin uluslararası imajını iyileştirmek, kültürel bağlarını geliştirmek, politik destek sağlamak, reformlara yardım etmek ve üst düzey politikacılara erişimi kolaylaştırmak gibi rolleri bulunmaktadır (Brinkerhoff 2019). Özellikle son dönemlerde diasporaların insani yardım ve afetlerde de etkili aktörler olduğu görülmektedir (ibid).

21.yüzyılda devletler arasındaki karmaşık bağımlılığın arttığı bir dönemde diplomasi çok yönlü ve çok boyutlu bir hale gelmiştir (Manheim, 2007). Bu dönüşüm sürecinde diasporalar hem iç politikada hem de dış politikada etkili aktörler olarak küresel siyasette ön plana çıkmaya başlamıştır (Rana, 2014). Kamu diplomasisi kavramıyla birlikte diaspora hedef kamuoylarını etkileme ve dış politika yapım sürecine katkı sunmaya başlamıştır. Kamu diplomasisi kavramı devletler dışında diğer aktörlerin rolünü vurgulayarak diasporaların önemini ortaya koymaktadır (ibid).

Diasporaların artan bu rolüne ilişkin olarak devletler iki temel amaç için diaspora politikaları oluşturmaya başlamıştır. İlk olarak kalkınma odaklı yaklaşım çerçevesinde diasporanın sahip olduğu potansiyeli kullanabilme adına anavatan devletler politikalar oluşturmaya başlamıştır (Gamlen, 2014). İkinci olarak ise diasporaların diplomatik ilişkilerdeki rolüne anavatan devletler tarafından vurgu yapılmaya başlanmıştır. Diasporanın ekonomik yatırımlar konusunda köprü kurabilecekleri ve ev sahibi devlet içinde lobi çalışması yapabilecekleri düşünülerek diaspora-anavatan ilişkisi güçlenmeye başlamıştır (Brinkerhoff, 2019; Ho & McConnell, 2019). Bu iki temel amaç çerçevesinde gelişen diaspora politikaları, anavatan devlet tarafından ekonomik ve yumuşak güç bağlamında tasarlanmaya başlamıştır. Diaspora

politikalarıyla beraber oluşturulan kurumlar aracılığıyla da anavatan devletlerin dış politika hedeflerine ulaşmak diaspora ile olan bağlarını güçlendirdiği görülmektedir.

Küresel siyasette yaşanan gelişmeler diasporanın, kültürel değişimde, uluslararası ilişkilerde ve ekonomik kalkınmadaki rolünün iyice anlaşılmasını sağlamıştır. Bu konuda ortaya çıkan yeni şey ise devletlerin diasporalarını kamu diplomasisi için aktif olarak kullanmak üzere ulusal stratejiler belirlemesidir (Melissen, 2011). Anavatan devletler diasporaların bir kaldıraç görevi görmesiyle uluslararası arenada yumuşak güç elde etmenin çabası içinde olmaktadır (Larner, 2007). Diaspora toplulukları, belirli bir dış politika gündemini ulus devletlerin sınırlarının ötesine taşımak için hükümetin diplomatik stratejisinin bir parçası olarak hareket edebilmektedir. Bu durum ise, diasporaların yumuşak güç aracı olarak işlev görmesini sağlamaktadır. Son yıllarda, birçok ülke kendi diasporasının potansiyelini kabul ederek ve kullanarak bundan kazanım elde etmeye çalışmaktadır.

3.1. Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisi Söylemi ve Diaspora

Türkiye'de ise kamu diplomasisi kavramı, 2010 yılında Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünün kurulmasıyla birlikte gündeme gelmiş ve sonraki yıllarda kurumsallaşmıştır (Çevik ve Seib, 2016). Bu yeni diplomasi türü, günümüzde de dış politika aracı olarak uygulanmaktadır.

AK Parti döneminde Türkiye'de kamu diplomasisi kavramı önem kazanmıştır. Bu dönemde, Türkiye'nin dış politikasının yürütülmesinde kamu diplomasisinin rolü artmış ve birçok kurum bu amaçla oluşturulmuştur. Türkiye'nin kültürel ve tarihsel mirası, kamu diplomasisi stratejilerinde önemli bir kaynak olarak kullanılmıştır (Kalın, 2011). AK Parti'nin dış politika yöneticileri, kamu diplomasisini yumuşak güç unsurlarıyla birlikte kullanarak Türkiye'nin uluslararası alandaki etkisini artırmayı hedeflemiştir (ibid). Bu dönemde, Türkiye'nin Afrika ve Latin Amerika gibi bölgelerle ilişkilerini güçlendirmesi ve sivil toplumun etkinliğinin artmasıyla birlikte kamu diplomasisi faaliyetleri yoğunlaşmış ve ekonomik iş birlikleri bu süreci desteklemiştir. Bu çabalar, Türkiye'nin dış

politikasının yabancı kamuoylarına başarılı bir şekilde aktarılmasına katkı sağlamıştır.

Ellen Huijgh ve Jordan Warlick'in çalışmasına göre, Türk dış politikasında AK Parti döneminde kamu diplomasisinin önem kazanmasının iki ana nedeni bulunmaktadır (Huijgh and Warlick, 2016: 14). Birincisi, AK Parti'nin demokrasiye ve ekonomik refaha vurgu yaparak "yeni Türkiye" kimliğini dünyaya tanıtmak istemesidir (ibid). İkinci olarak, stratejik derinlik kavramıyla Türkiye'nin uluslararası alanda güvenilirliğinin artırılarak bölgesel liderlik rolünün güçlendirilmesi hedeflenmiştir (ibid). Bu dönemde, sivil toplumun etkinliğinin artmasıyla birlikte Afrika ve Latin Amerika gibi bölgeler Türk dış politikasının odak noktası haline gelmiş ve Türkiye bu bölgelere yönelik kamu diplomasisi faaliyetlerini artırmıştır (Oba, 2010). Yine bu dönem içinde Ak Parti hükümetleri Türkiye'nin çıkarlarının temsili noktasında diasporayı ön plana çıkarmaya başlamıştır (Akçapar ve Aksel, 2017). Kamu diplomasisi ile birlikte ulus markalaşma hedeflerinin gerçekleşmesi için ev sahibi ülkelerdeki diasporaya roller atfedilmeye başlanmıştır (ibid). Anavatan devletlerin kamu diplomasisi hedefleri için diasporalarını kaynak olarak görmeleri nedeniyle uluslararası sivil toplum örgütleri aracılığıyla diasporayla köprü kurmaya çalışmışlardır (Baser and Öztürk, 2021: 81). Özellikle Ak Parti döneminde diaspora kavramının politik gündemde önemli bir yer işgal etmesiyle Türkiye YTB aracılığıyla diasporasını yönlendirmeyi hedeflemiştir (ibid). Bu durum farklı kıtalarda yaşayan 6 milyona yakın diasporaya yönelik karar vericilerin yeni bir bakış açısı benimsemesine yol açmıştır.

Diasporalara yönelik resmi yaklaşımların ve politika önceliklerinin değişmesi, Türk dış politikasında diasporanın önemli bir rol oynamaya başladığını göstermektedir. İlk olarak, 2000'li yıllar öncesi uluslararası koşullarında etkisiyle diasporanın üstlenebileceği rol yeniden tanımlanmıştır. Özellikle 1998 Almanya seçimlerinde diaspora, Türkiye'nin dış politika hedeflerine etki edebilecek bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Almanya Başbakanı Kohl'ün Türkiye'nin AB sürecinde ilerleme stratejisinin dışında tutulması kararı, Türk politikacılar arasında hayal kırıklığına neden olmuş ve Türkiye-Almanya ilişkilerini gerilime sokmuştur (Erdoğan, 2015: 118).

Dönemin Başbakanı Mesut Yılmaz, Almanya'daki Türk vatandaşlarını 1998 seçimlerinde etkileyerek Kohl'ün partisine karşı oy vermeye çağırmıştır (ibid). Kohl'ün partisinin 16 yıl sonra iktidarını kaybetmesi, diasporanın dış politikada önemli bir rol oynadığı tartışmalarını hızlandırmış ve politika yapımcılarının diasporayı dış politikada önemli bir araç olarak görmesine yol açmıştır (ibid). Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul tutanakları incelendiğinde de diasporaya yönelik resmi devlet söylemindeki değişim görülmektedir (TBMM, 2024):

Tablo 1. TBMM Genel Kurulu Tutanaklarında Diaspora Söylemi

Zaman Dilimi	Diaspora Oluşum Nedeni	Resmi Devlet Söylemi
1961-1980	İşgücü ihtiyacının karşılanması göçü	Türk İşçisi
1980-1990	Ülke içi yaşanan gelişmelerden dolayı yaşanan göçler	Yurtdışı Vatandaşlarımız
1990-2000	Aile Birleşimi, Ekonomik ve Eğitim nedeniyle göçler	Avrupa Türkleri
2000'ler	İlk göçün ardından 3. ve 4.neslin buldukları ülkede doğup, yaşaması	Diaspora

Ak Parti hükümetleri döneminde, kurumsallaşmanın da etkisiyle Avrupa'daki Türk diasporasının görünürlüğü artmıştır. Politika yapımcıların Avrupa ziyaretlerinde diasporayla ilgili söylemleri, diasporanın Avrupa kamuoyunda daha çok tartışılmasına neden olmuştur. Bu söylemlerde politika yapımcıların diasporayı "iyi niyet elçileri" olarak tanımlaması ve lobicilik potansiyellerini vurgulaması, Türkiye'nin diaspora politikalarındaki değişen söylemin somut bir göstergesidir (Kaya ve Kentel, 2005). Söylemler birlikte artan bu görünüm dış politika noktasında AB üyelik sürecine ilişkin olarak diaspora aktörlüğünün önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca, Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın Fransa ziyaretinde diasporaya yönelik yaptığı şu açıklamada anavatan devlet-diaspora ilişkisi içinde diasporanın rolünü yeniden tanımlamaktadır:

Fransa'da 620 bin vatandaşımız bulunuyor. Şu an Türkiye ve Fransa vatandaşlarımız hayatlarını idame ettiriyor. İşçi olarak geldiğimiz Fransa'da bütün sıkıntılara direndiniz. Emeklerinizin karşılığını alır hale geldiniz. Son yerel seçimlerde 194 kardeşimiz belediye yönetimlerine seçildi. Fransa'da biz de varız demeye başladı. Şunu bir kez de burada ifade etmek istiyorum. Fransa'da sizin başarılarınızla gurur duyduk. 77 milyon her birimiz sizlerle gururlanıyor İftihar ediyoruz. Bütün zorluklara rağmen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmanın asaletini yere düşürmediğiniz için sizlere sonsuz şükranlarımı sunuyorum. (...) Benim sizlerden ricam var. Fransa'da 620 bin Türk var. Neden müracaatını yapıp çifte vatandaş olmuyor? Fransa vatandaşı olmayan Türk vatandaşına sesleniyorum. Aynı zamanda Fransa vatandaşı olun, bunu ihmal etmeyin. 620 bin Türk olarak bu pasaportu almanın ötesinde vatandaşı olmanız gerekir. Yasal haklarınızı kullanmalısınız. Faydası var, zararı yok. (...)Sizler bizim Fransa'daki elçimizsiniz (Hürriyet, 2014).

Ak Parti döneminde Türkiye'nin dış politika hedefi, aktif ve çok boyutlu bir dış politika izleyebilme yeteneğini geliştirmektir (Keyman, 2017: 56). Bu dönemde kamu diplomasisi ve yumuşak güç unsurları ön plana çıkmıştır. Diaspora, sadece politika yapım sürecinde değil aynı zamanda dış politikanın bir parçası olarak daha fazla tanınmış ve araçsallaştırılmaya başlanmıştır (Baser, 2017). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın kurulması gibi adımlarla Türkiye, diaspora üzerinden kamu diplomasisinde ve uluslararası politikada etkinlik sağlamaya çalışmıştır. YTB eski Başkanı Kemal Yurtnaç da bu dönemde *“Türkiye'nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç uygulamalarında diaspora aracılığıyla etki alanını genişletmeye çalıştığını”* dile getirmiştir (Yurtnaç, 2012: 3). Türkiye, sivil toplum ve iş dünyası gibi farklı aktörlerle iş birliğine giderek dış politikasını çeşitlendirerek güçlendirmiştir. Kamu diplomasisi Türkiye'nin uluslararası arenada tanıtımını ve etkisini artırmak için önemli bir araç olarak kullanılmıştır. Diaspora da bu süreçte Türkiye'nin kamu diplomasisi ve uluslararası etkileşim stratejilerinde önemli bir rol oynamıştır (Ünver, 2013: 181).

Özetle, 2000'li yıllar ile birlikte Türkiye, diasporayı sadece ekonomik bir kaynak olarak değil, aynı zamanda siyasi bir güç olarak da görmeye başlamıştır (Aydın, 2014). Bu dönemde AK

Parti hükümeti, uluslararası etkilerin de etkisiyle Türkiye için yeni bir diaspora politikası belirlemiştir. Diaspora, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde önemli bir rol oynamaya başlamış ve Türkiye'nin AB üyelik süreciyle de ilişkilendirilmiştir (Tol ve Bechev, 2020). Özellikle 2010 yılında YTB'nin kurulmasıyla devlet-diaspora ilişkisi yeniden tanımlanmış ve yine YTB tarafından yürütülen eğitim ve kültür alanındaki faaliyetlerle diaspora kamu diplomasisi çalışmaları içinde yer almaya başlamıştır. Türkiye'nin yeni diaspora politikaları yaklaşımı, diasporayı aktif bir şekilde sahiplenme ve onun potansiyelini daha etkin bir şekilde kullanma amacını yansıtmaktadır.

3.2. Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye'nin Diaspora Politikası

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Avrupa'da ekonomik durgunluk işgücü açığını artırmış ve Türkiye gibi ülkelerden göçmen işçi alımı başlamıştır. Türkiye'de 1950'lerin sonu ve 1960'ların başlarında işsizlikle mücadele etmek için çaba göstermiştir. Bu dönemde Batı Avrupa'daki ekonomiler, savaş sonrası toparlanma sürecinde yaşadıkları işgücü sıkıntısı nedeniyle Türkiye'den geçici işçi taleplerini artırmıştır. Türkiye, bu fırsatı döviz gelirini artırmak ve işsizliği azaltmak gibi hedefler doğrultusunda kullanmak istediği için göçü desteklemiştir (Adamson, 2018). 1970'lerde işçi akışı zirveye ulaşmış ancak 1974'te petrol krizi ve ekonomik gerilemeyle birlikte işçi alımı durmuştur. Bu yıllarda diasporaya genellikle daimî oturma izni ve aile birleşimi hakları verilmiştir. Başlangıçta geçici işçi olarak gönderilen "misafir işçilerin" durumu aile birleşimleriyle birlikte zamanla değişmiştir (Akgündüz, 2008).

Göçün ilk yıllarında Avrupa'ya işgücü gönderilmesi Türkiye açısından ekonomi politikalarının bir parçası haline gelmiştir. Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünün zayıflaması ile ödemeler dengesi sorunu artmış ve bu dönemde işçi dövizleri önemli bir dış finansman kaynağı olarak görülmüştür (Sarıtaş, 2011). Türkiye, işçi dövizleriyle döviz rezervlerini artırarak ekonomik kazanımlar elde etmiş ve bu durum ülkenin yurtdışındaki vatandaşlarına olan ilgisini artırmıştır.

Kırsal kesimden gelen işgücü göçü, Türkiye'nin resmi bir diaspora politikası oluşturmasının önündeki en büyük engellerden biri olarak kabul edilmiştir (Aksel, 2019; Østergaard- Nielsen, 2003). Göçmenlerin çoğunun kökenleri kırsal kesimde olduğu ve geri döneceklerine dair olan yaygın inanç, diaspora politikası oluşturmayı zorlaştırmıştır. Ayrıca, bu göçmenlerin sadece ekonomik kazanımlar için değerlendirilmesi, diaspora yaklaşımının sınırlı kalmasına neden olmuştur (Aksel, 2019: 202).

1980'ler ve 1990'larda Avrupa'ya gerçekleşen göç hareketinin oluşumunda ise ulusal faktörler etkili olmuştur. 1980 askeri darbesinin ardından ülke içindeki ekonomik ve siyasi gerilimin arttığı bir ortamda “sağcı ve solcu” gruplar arasındaki çatışmalar, ülkenin siyasi durumunu daha da kaotik hale getirmiş ve Avrupa ülkelerine siyasi sığınma talebinde artış yaşanmasına neden olmuştur (Artan, 2022: 497). Yine Türkiye'nin kendi iç güvenlik kaygıları, ülke içindeki çatışmalı durumun sınırların ötesine ihraç edilmesine yol açmıştır (Arkilic, 2022). İşçi göçünün ötesinde siyasi sığınma talepleri doğrultusunda gerçekleşen göç hareketi Türk diasporasının oluşum nedenlerini çeşitlendirmiş ve diasporayı daha da heterojen bir yapıya dönüştürmüştür (Kolbaşı-Muyan, 2023: 101). Bu gelişmelerle ilişkili olarak 1980'li yıllar özelinde diasporanın anavatanla kültürel bağlarını sürdürmeleri adına çalışmalar yapılmış ve Dışişleri Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı işbirliği içinde “Kültür Merkezleri” oluşturulmuştur (Kaya ve Tecmen, 2011: 10).

1990'lardan itibaren ise Türkiye'nin diaspora politikası Avrupa'daki Türk vatandaşlarına daha fazla odaklanmaya başlamıştır. Yurtdışındaki işçiler artık Avrupa Türkleri (Euro-Turks) olarak adlandırılmaya başlanmış ve Türkiye, onların kalıcı olmalarını ve Türk kimliğini korumalarını destekler yönde adımlar atmaya başlamıştır (Kaya ve Kentel, 2005). Bu süreçte, Türkiye'nin diasporasıyla siyasi ve kültürel bağlarını güçlendirmek için adımlar attığı ve proaktif bir kurumsallaşma sürecine girdiği görülmektedir (Østergaard- Nielsen, 2003: 77; Mencutek ve Başer, 2018).

Uluslararası gelişmelere bağlı olarak 2000'li yıllardan sonra diaspora politikalarını güçlendirmeye çalışan Türkiye

YTB aracılığıyla aktif dış politikasında kamu diplomasisi politikalarını uygulamaya başlamıştır (Aydın, 2014; Öktem, 2014). Yaşanan bu gelişmeler Türkiye'nin diasporasıyla daha yakından ilgilenmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

Resmi diaspora politikasında yurtdışındaki vatandaşlarına yönelik siyasal haklar konusunda düzenlemeler yapmaya başlayan Türkiye bu konudaki ilk ciddi adımı Başbakanlığa bağlı *“Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları Danışma Kurulu ve Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları Yüksek Kurulu”* oluşturarak gerçekleştirmiştir (Arkilic, 2022). Bununla birlikte vatandaşlık kanununda yapılan düzenlemeyle uygulamaya konulan *“Pembe Kart”* uygulaması Türkiye'nin diasporasıyla yakından ilişki kurma sürecini başlattığının göstergeleridir (Kadırbeyoğlu, 2007).

Kamu diplomasisi uygulamalarıyla beraber uygulamaya konulan diaspora politika alanları önceliklerinden biri de diasporaya tanınan siyasal hakların genişletilmesidir. İlk olarak 1987 yılında gümrüklerde oy kullanma hakkı elde eden diaspora, yapılan yasal değişikliklerin ardından 2014 seçimlerinde oy kullanabilmiştir. Diasporaya tanınan siyasal katılım hakkı diaspora ile anavatan Türkiye arasındaki ilişkileri artırmıştır. Anavatan Türkiye'nin karar alma sürecine dahil olan diasporanın politik tartışmalardaki görünürlüğü önem kazanmaya başlamıştır. Yine bununla ilişkili olarak vatandaşlık bağlamında yapılan *“Mavi Kart”* düzenlemesi diasporanın sadece anavatanda değil ev sahibi toplum içinde de rol üstlenebilmesini sağlamıştır. Mavi kart düzenlemesi diasporanın anavatan ile vatandaşlık bağlarını kopartmadan siyasi bir güç olabilmesini sağlamıştır. Özellikle üçüncü nesil ve sonrasını ilgilendiren bu uygulama diasporanın bulunduğu ev sahibi devlet seçimlerinde söz sahibi olabilmesini sağlayarak ev sahibi devlet karar vericileri tarafından dikkate alınmasını sağlamıştır (Baser, 2017). Ayrıca anavatan devlet tarafından siyasal katılım konusunda atılan adımlar özellikle Avrupa'da yaşayan diasporanın İstanbul, Ankara ve İzmir'den sonra en önemli seçim bölgesi haline gelmesini sağlamıştır (Arkilic, 2022). Son gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerinde 46 gümrük kapısı ve 167 temsilcilikte kurulan sandıklarla diasporanın siyasal katılımı noktasında önemli adımlar atılmıştır (Tavacı, 2023). Bu seçimlerde 3 milyon 423

bin yurtdışı seçmen, yüzde 56'lık bir katılım oranıyla anavatan ile güçlü bağlarını sürdürdüğünü göstermiştir (ibid).

Diasporanın politik yaşamdaki rolünü dönüştüren bu politikalar sadece iç politikada değil dış politikada da güçlü bir diaspora inşa edilmek istendiğinin göstergesidir. Göçün ilk yıllarında sadece işçi döviz hareketlerine vurgu yapılırken artık Türkiye diasporasını yumuşak gücün bir aracı olarak görüp kamu diplomasisi uygulamaları için meşrulaştırmaktadır (Çevik, 2019: 58). 2008 yılında Almanya'nın Köln kentinde dönemin Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı şu konuşma da diasporanın lobi yapması ve kamu diplomasisi alanında Türkiye'nin elçileri olarak görev almaları gerektiği yönündeki politika beklentileri dile getirilmiştir:

(...) Almanya'daki Türkler, büyük nüfusuyla Alman siyasetinde önemli bir rol oynamalı. Neden Almanya, Hollanda ve Belçika'da belediye başkanlarımız, siyasi parti liderlerimiz ve lobi gruplarımız yok? Neden Avrupa Parlamentosu'nda daha fazla temsilcimiz yok? (...) Daha küçük nüfuslarına rağmen, bazı gruplar lobi güçleri aracılığıyla ev sahibi devletlere baskı yapabiliyor. Çıkarlarımızı korumak için neden aynısını yapamıyoruz? (...) Avrupa'daki Türklerin Türkiye'nin elçileri gibi hareket etmelerini ve AB'ye katılmamıza yardım etmelerini bekliyorum (aktaran Arkilic, 2022: 1).

2000'li yıllar, Türkiye'nin diaspora politikalarının gelişiminde önemli bir dönemdir. AK Parti iktidarlarıyla birlikte, demokratikleşme ve ekonomik iyileşme adımları atılmış ve 1980'li yıllara hâkim olan diaspora ilişkilerindeki güvenlik odaklı bakış terkedilmiştir (Köse, 2023). YTB ile kurumsal yapıya dönüştürülen politikalarla diasporaya sahip çıkılmaya başlanmıştır. Kamu diplomasisi bağlamında diasporanın buldukları ev sahibi ülkelerdeki rolünü yeniden tanımlayan Türkiye, YTB aracılığıyla bu role ilişkin politikalar uygulamaktadır. Uygulanan bu politikalar ile diasporanın lobi gücünün artırılması hedeflenmektedir.

YTB, yurtdışı vatandaşlara yönelik olarak “*Destek/Burs Programları, Türkçe ve Eğitim, Kültürel Hareketlilik, Vatandaş Rehberi ve Akademik Çalışmalar*” başlıkları alanlarında faaliyetler yürütmektedir (YTB, 2024). Destek/Burs Programları içinde “*Türkçe Saati Proje Destek Programı, Evliya Çelebi Kültür*

Gezileri Programı, Fuat Sezgin Üstün Başarı Bursu, Tez Araştırma Bursu” gibi proje ve faaliyetler gerçekleştirilmektedir (YTB, 2024). Bu alanda yürütülen projelerle diasporanın ev sahibi devlet içindeki konumunu güçlendirmek isteyen Türkiye ayrıca yeni nesillerin anavatan ile bağlarını güçlendirmeye çalışmaktadır. Türkçe ve Eğitim ve Kültürel Hareketlilik programlarında da kültürünü ve tarihini yakından tanıyan ve bu tanışıklığı sıkı bir gönül bağına dönüştüren diaspora oluşturulması hedeflenmektedir (ibid). Vatandaş Rehberi programı altında da askerlik, sağlık, gümrük gibi alanlarda diasporaya danışmanlık hizmeti yürütmektedir (ibid). Oluşturulan bu program ile 1960’lı yıllardan itibaren yaşanan göç hareketliliğinde diasporanın ev sahibi devletteki tüm ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmaktadır.

YTB Akademi programı ise diasporanın güçlendirilmesini hedeflenmektedir. Türkiye’nin YTB aracılığıyla uygulamaya koyduğu bu politikalar diasporaya ilişkin anavatanın beklentilerini ortaya koymaktadır. Bu politikalarla “döviz makinesi” olarak görülen diaspora yaklaşımında uzaklaşmaktadır. YTB politikalarıyla diasporanın ev sahibi ülkedeki sosyal statüsünü güçlendirmeyi hedefleyen Türkiye, “*Güçlü Diaspora, Güçlü Türkiye*” sloganıyla dış politika ve kamu diplomasisi alanında aktif bir diaspora gücünden yararlanmayı amaçlamaktadır (Eren, 2020). Bu doğrultuda 2022 yılında Amerika ve Kanada’da bulunan Türk diasporası için “*Savunuculuk Akademisi*” programı gerçekleştirmiştir (YTB, 2022). Savunuculuk akademisi programı ile ikili ülke ilişkilerinin geliştirilmesi sürecinde diasporanın sahip olduğu potansiyele dikkat çekilmiştir. Yine YTB’nin düzenlediği medya çalışmaları da diasporanın günümüz dijital çağının gereksinimlerine uygun şekilde beceri ve kabiliyetlerinin artırılması sağlanmıştır (YTB,2023).

YTB tarafından yayınlanan son üç yılın faaliyet raporları incelendiğinde kurumun diaspora başlığı altında yürüttüğü faaliyetler şu şekilde belirtilmiştir (YTB, 2021-2022-2023):

Tablo 2. YTB’nin Diaspora Alanında Yürüttüğü Faaliyetler

Faaliyet Adı	Yılı
Akademi Kürsüsü (9 çevrim içi program)	2021
Diaspora Bizim-Podcast Hesabı (30 bölüm)	2021

İnsan Hazinesi Serisi (Birinci Nesil Hikayeleri)	2021
Uluslararası Diaspora Kısa Film Festivali	2021
Genç Yüzler Yeni Sözler: Diaspora Gençlik Buluşması (13 ülkeden 28 katılımcı)	2021
Türkiye-AB-NATO İlişkileri Sertifika Programı	2022
Avrupa'da Yaşayan Türkler Araştırması	2022
Türk Diasporası Medya Ödülleri	2022
Almanya Türk Diaspora Atlası	2022
Demokrasi ve Aktif Katılım Programı	2022
Türkiye Nordik Ülkeleri İlişkileri Tarihsel Sözlüğü	2023
İnsan Hazinesi Serisi-Birinciler Kitabı	2023
Diaspora Bizim (190 sosyal medya içeriği)	2023

YTB tarafından diasporaya yönelik bu faaliyetler göz önüne alındığı Türkiye'nin kapsamlı bir diaspora politikası uygulamaya çalıştığı görülmektedir. Gerek dış politika alanında gerekse de sosyo-kültürel meselelere ilişkin yoğun programlar gerçekleştirilmektedir.

Göçün ilk dönemlerinde, 1960'lar ve 1970'lerdeki diaspora politikaları geçici ve kurumsallaşmadan çok uzak görünmektedir. Öncelikli hedef ekonomik gelişmelerle ilişkili olarak diaspora üzerinden anavatanına para transferini gerçekleştirebilmektir. Fakat, 1980'ler ve 1990'larda diasporanın ev sahibi devlet içinde kalıcı statüye ulaşması diasporaya yönelik politikaların teşvik edilmesine neden olmuştur. Dış politikadaki aktivizmle beraber Türkiye yurtdışındaki vatandaşları aracılığıyla gücünü ve etkisini artırmak için çaba göstermeye başlamıştır. Ulusal çıkarlarla da ilişkili olarak Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamalarında diaspora, diplomasi aracına dönüştürülmek istenmiştir.

Türkiye'nin yurtdışında yaşayan büyük bir diaspora topluluğuna sahip olması, kamu diplomasisi açısından önemli bir potansiyel sunmaktadır. Son yıllarda, sivil toplum odaklı kamu diplomasisi faaliyetlerini hızlandırmak için kurumlar oluşturulmuş ve diaspora topluluklarının aktif rol alması teşvik edilmiştir. Bu gruplar aracılığıyla düzenlenen kültürel organizasyonlar, Türkiye'nin iletişim stratejilerinde etkili bir araç olarak kullanılmaktadır.

AK Parti hükümetlerinin diaspora politikalarındaki en belirgin özellik, Türkiye'yi diaspora politikalarını benimseyen küresel bir aktör haline getirmeleridir (Mencütek ve Baser, 2018). Yurtdışında yaşayan vatandaşların asimilasyonla karşı karşıya kalmasını önlemek amacıyla geliştirilen politikalar, bu insanların anavatan Türkiye ile olan bağlarını koparmamayı hedeflemektedir. Bu politikalar, buldukları ülkelerde geleneklerini, göreneklerini ve dini ritüellerini yerine getirebilmeleri için imkanlar sunarak, vatandaşların kimliklerini korumalarına olanak sağlamaktadır. Etnik bilincin güçlendirilmesi yoluyla kimliklerini korumaya çalışan insanlar, birbirleriyle olan dayanışmalarını artırarak, "gurbetçi" statüsünden sıyrılarak modern diaspora yaklaşımına doğru bir eğilim göstermektedirler. Bu politikalar, diaspora topluluklarının kendilerini daha güçlü ve etkin bir şekilde ifade etmelerine ve anavatanlarıyla olan bağlarını sürdürmelerine yardımcı olmaktadır.

4. SONUÇ

Türkiye, kamu diplomasisi alanında aktif olarak çalışarak küresel siyasette etkisini arttırmaya odaklanmaktadır. Bu çerçevede, yumuşak güç unsurlarını kullanarak kültürel ve değerler temelli stratejilerle dış politikasını şekillendirmektedir. Bu strateji, Türkiye'nin sert güç yerine daha fazla yumuşak güç aracını tercih etmesini sağlamaktadır. Çeşitli aktörlerle çeşitlendirilen kamu diplomasisi stratejileri dış politikada önemli kazanımlar elde edilmesini sağlamaktadır.

Diaspora grupları, buldukları ülkelerdeki zengin kültürel mirası temsil etme rolünü üstlenerek yabancı kamuoylarına aktarmada önemli bir rol oynamaktadırlar. Türk diasporası, 1960'lardan itibaren oluşmaya başlayan bir yapıya sahiptir. Uluslararası ilişkilerde kültürün, insanların düşünce tarzlarını, değerlerini ve tutumlarını hızla etkilediği bir ortamda, Türk diasporasının varlığı, Türkiye hakkında olumlu bir imaj oluşturulmasına katkı sağlayabilmektedir. Diaspora üyeleri, buldukları ülkelerde Türk kültürünü ve değerlerini temsil ederek Türkiye'ye yönelik anlayışı artırabilmekte ve dostane ilişkilerin gelişmesine yardımcı olabilmektedir. Bu şekilde, Türk diasporası, Türkiye'nin uluslararası alandaki imajını olumlu

yönde etkileyebilmekte ve uluslararası ilişkilerde önemli bir rol üstlenmektedir.

Türk diasporası, kamu diplomasisi stratejilerinde etkin olabilmek için ev sahibi topluma uyum sağlayacak politikaların yanı sıra buldukları ülkelerin kamuoyuyla iş birliği içinde olmalıdır. Bu politikaların temel hedefi, anavatanlarına olan bağlarını koruyarak ev sahibi ülkelerde güçlü ilişkiler kurmaktır.

Etik Beyanı: *Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Akademik İzdüşüm Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.*

Destek ve Teşekkür: *Bu araştırmanın hazırlanmasında herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.*

Katkı Oranı Beyanı: *Araştırmanın tüm süreci makalenin beyan edilen tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.*

Çatışma Beyanı: *Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.*

KAYNAKÇA

- Adamson, F. B. (2016). The Growing Importance of Diaspora Politics. *Current History*, 115(784), 291–297.
- Adamson, F. B. (2018). Sending States and the Making of Intra-Diasporic Politics: Turkey and Its Diaspora(s). *International Migration Review*, 53(1), 210–236.
- Adamson, F. B. (2019). Sending States and the Making of Intra-Diasporic Politics: Turkey and Its Diaspora(s). *International Migration Review*, 53(1), 210–236.
- Akçapar, Ş. K., & Aksel, D. B. (2017). Public Diplomacy through Diaspora Engagement: The Case of Turkey. *PERCEPTIONS: Journal of International Affairs*, 22(3), 135-160.

- Akgündüz, A. (2008) Labour migration from Turkey to Western Europe, 1960–1974, A multidisciplinary analysis. Ashgate Publishing, Ltd.
- Aksel, D. B. (2014). Kins, distant workers, diasporas: constructing Turkey's transnational members abroad. *Turkish Studies*, 15(2), 195-219.
- Aksel, D. B. (2019). Home states and homeland politics: Interactions between the Turkish state and its emigrants in France and the United States. Routledge.
- Arkilic, A. (2022). Empowering a fragmented diaspora: Turkish immigrant organizations' perceptions of and responses to Turkey's diaspora engagement policy. *Mediterranean Politics*, 27(5), 588-613.
- Artan, Z. S., (2022). "İşçi Köylüler"den "Euro-Türk"lere: Devletin Avrupa'daki Göçmenlere Yönelik Değişen Algısı. *Türkiye'de Nüfus ve Toplum İstanbul: Yeditepe Yayınevi*.
- Aydın, Y. (2014). The new Turkish diaspora policy: its aims, their limits and the challenges for associations of people of Turkish origin and decision-makers in Germany (No. RP 10/2014). SWP Research Paper.
- Baser, B. (2017). Turkey's ever-evolving attitude-shift towards engagement with its diaspora. *Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility*, 221-238.
- Baser, B., & Öztürk, A. E. (2021). Positive and negative diaspora governance in context: From public diplomacy to transnational authoritarianism. In *Erdoğan's Turkey* (pp. 80-95). Routledge.
- Bauböck, R. (2008), Ties across borders: The growing salience of transnationalism and diaspora politics. *IMISCOE Policy Brief*, 13(8).
- Bauböck, R., & Faist, T. (2010). *Diaspora and transnationalism: Concepts, theories and methods* (p. 360). Amsterdam University Press.

- Baumann, M. (2010), "Exile", *Diasporas, Concepts, Intersections, Identities*, Kim Knott and Seam McLoughlin (edit.), Zed Books, London.
- Brinkerhoff, J.M. (2019) "Diasporas and Public Diplomacy: Distinctions and Future Prospects. *The Hague Journal of Diplomacy*, 14(1-2): 51-64.
- Brubaker, R. (2005). The 'diaspora'diaspora. *Ethnic and racial studies*, 28(1), 1-19.
- Clifford, J. (1994). *Diasporas. Cultural anthropology*, 9(3), 302-338.
- Cohen, R. (1995), Rethinking 'Babylon': iconoclastic conceptions of the diasporic experience. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 21(1), 5-18.
- Cohen, R. (2008). *Global Diasporas: An Introduction*, New York: Routledge.
- Connor, W. (1986), "The Impacts of Homelands upon Diasporas" In *Modern Diasporas in International Politics*, Gabriel Sheffer (edit), New York: St. Martin's.
- Cull, N. J. (2009). The cold war and the United States information agency: American propaganda and public diplomacy, 1945-1989. *Naval War College Review*, 62(2), 14.
- Cull, N. J. (2010). "Speeding the Strange Death of American Public Diplomacy: The George H.W. Bush Administration and the US Information Agency", *Diplomatic History*, 34/1, 47-69.
- Cevik, B. S., & Seib, P. (Eds.). (2016). *Turkey's public diplomacy*. Springer.
- Demmers, J. (2007), *New Wars and Diasporas: suggestions for reserach and policy*. *Peace, Conflict and Development*, 11, 1-26.
- Dufoix S., (2019), "Diasporas Before It Become A Concept", *Routledge Handbook of Diaspora Studies*, Robin Cohen and Carolin Fischer (edit.), New York: Routledge.

- Dufoix, S. (2011), *Diasporalar*, Çev. Işık Ergüden, Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Fortner, R. S. (1994). *Public diplomacy and international politics: The symbolic constructs of summits and international radio news*. Westport, CT:Prager Publisher
- Erdoğan, M. M. (2015). Avrupa’da Türkiye kökenli göçmenler ve ‘Euro-Turks-barometre’araştırmaları. *Göç Araştırmaları Dergisi*, (1), 108-148.
- Eren, A. (2020). YTB’nin 10 Yılı, Güçlü Diaspora, Güçlü Türkiye. *Memleketim Dergisi*, 2020,1.
- Faist, T. (2010), “Diaspora and Transnationalism: What Kind of Dance Partners?”, *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*, Rainer Bauböck and Thomas Faist (edit), Amsterdam University Press.
- Gamlen, A. (2014). Diaspora institutions and diaspora governance. *International Migration Review*, 48, S180-S217.
- Ho, E.L.E. and McConnell, F. (2017) “Conceptualizing ‘Diaspora Diplomacy’: Territory and Populations Betwixt the Domestic and Foreign”, *Progress in Human Geography* 43: 235–55.
- Huijgh, E. (2016). *The Public Diplomacy of Emerging Powers: The Case of Turkey/Jordan* Warlick.
- Kadırbeyoğlu, Z. (2007). “National transnationalism: Dual citizenship in Turkey”. In *Dual citizenship in Europe*, Faist, T. (Ed.) (pp. 127-146). Ashgate Publishing, Ltd.
- Kalın, İ. (2011). Soft Power and Public Diplomacy in Turkey. *PERCEPTIONS: Journal of International Affairs*, 16(3), 5-23.
- Kaya, A., & Kentel, F. (2005). *Euro-Türkler: Türkiye ile Avrupa Birliği arasında köprü mü, engel mi?* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kaya and A. Tecmen, (2011). “The role of common cultural heritage in external promotion of modern Turkey: Yunus Emre Cultural Centres”, *Bilgi University European Institute Working Paper No.4*.

- Keyman, F. (2017). A New Turkish Foreign Policy: Towards Proactive" Moral Realism". *Insight Turkey*, 19(1).
- Kolbaşı-Muyan, G. (2023). Türkiye's diaspora engagement policy: Change in perspective since 2010. *Bilig*, (105), 99-128.
- Köse, M. (2023). Türk Diasporasının Siyasal Katılım Gündemi, 2023 Seçimleri ve Diaspora. *GAV Perspektif*, Ankara.
- Larner, W. (2007). Expatriate experts and globalising governmentalities: the New Zealand diaspora strategy. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 32(3), 331-345.
- Lima Jr, A. F. D. (2007). The role of international educational exchanges in public diplomacy. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3(3), 234-251.
- Manheim, J. (2007). Strategic public diplomacy and American foreign policy: The evolution of influence. In *The political communication reader* (pp. 78-82). Routledge.
- Melissen, J. (2005). "The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice", *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, (Ed: J. Melissen), New York, Palgrave.
- Melissen, J. (2005). *Wielding soft power: the new public diplomacy* (Vol. 275). Netherlands: Netherlands Institute of International Relations, Clingendael.
- Melissen, J. (2011). Concluding reflections on soft power and public diplomacy in East Asia. In *Public diplomacy and soft power in East Asia* (pp. 247-262). New York: Palgrave Macmillan US.
- Mencutek, Z. S., & Baser, B. (2018). Mobilizing diasporas: Insights from Turkey's attempts to reach Turkish citizens abroad. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 20(1), 86-105.
- Oba, A. E. (2010). Türk Diplomasisi ve Afrika (Ed. Hasret Çomak içinde), 21. Yüzyılda Çağdaş Türk Dış Politikası ve Diplomasisi, İzmit: Umuttepe Yayınları, 462-489.

- Ostergaard-Nielsen, E. (2003). *Transnational politics: The case of Turks and Kurds in Germany*. Routledge.
- Öztürk, A. E., & Sözeri, S. (2018). Diyanet as a Turkish foreign policy tool: Evidence from the Netherlands and Bulgaria. *Politics and Religion*, 11(3), 624-648.
- Rana, K. S. (2014). Diaspora diplomacy and public diplomacy. In *Relational, networked and collaborative approaches to public diplomacy* (pp. 70-85). Routledge.
- Reis, M. (2004). Theorizing diaspora: perspectives on “classical” and “contemporary” diaspora. *International Migration*, 42(2), 41-60.
- Safran, W. (1991). Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return, *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, Volume 1, Number 1, Spring, 83-99.
- Saritaş, H. (2011). İşçi Dövizlerinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bilançosuna Etkisi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(1), 163-182.
- Sayari, S. (1986). Migration policies of sending countries: perspectives on the Turkish experience. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 485(1), 87-97.
- Snow, N. (2009). “Rethinking Public Diplomacy”, *The Routledge Handbook of Public Diplomacy*, (Ed: N. Snow ve P. Taylor), Londra, Routledge.
- Tol, G., & Bechev, D. (2020). Can corona diplomacy cure Turkey’s foreign policy isolation? *Middle East Institute*, 29.
- Tuch, H. N. (1990). *Communicating With the World: U.S. Public Policy Overseas*, New York, St. Martin’s Press.
- Turhan, Y. (2023). Turkey’s Public Diplomacy: The Role of Turkish Non-Governmental Organisations. *Diplomacy & Statecraft*, 34(2), 325-342.
- Ünver, C. (2013). Changing diaspora politics of Turkey and public diplomacy. *Turkish Policy Quarterly*, 12(1), 181-189.

- Vertovec, S. (2007), "Super-Diversity and Its Implications", *Ethnic and Racial Studies*, 30(6), 1024-1054.
- YALDIZ, F. (2013). Diaspora kavramı: tarihçe, gelişme ve tartışmalar. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD), 18(18), 289-318.
- Yurtnac, K. (2012). 'Turkey's New Horizon: Turks Abroad and Related Communities, Centre for Strategic Research.' SAM Papers 3.
- Çevik, S. B. (2019). Reassessing Turkey's soft power: The rules of attraction. *Alternatives*, 44(1), 50-71.
- YTB. (2023). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu. Ankara
- YTB. (2022). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu. Ankara
- YTB. (2021). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu. Ankara
- Anadolu Ajansı, 25.05.2024 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/politika/dogru-is-yapanlarkirletilemez/217110> adresinden alındı.
- Hürriyet. (2014). Başbakan Erdoğan Fransa'daki Türklere Seslendi. 08.06.2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/basbakan-erdogan-fransadaki-turklere-seslendi-26657828> adresinden alındı.
- Tavacı, E. (2023). 2023 Seçimlerinde Yurtdışı Seçmen Etkisi. 08.06.2024 tarihinde <https://gocvakfi.org/goc-ve-diaspora-analizleri/> adresinden alındı.
- YTB. (2022). Diaspora Savunuculuk Akademisi. 09.06.2024 tarihinde <https://savunuculukakademisi.ytb.gov.tr/> adresinden alındı.
- YTB. (2023). YTB'den Viyana'daki Gençlere Dijital Medya Akademisi. 09.06.2024 tarihinde <https://ytb.gov.tr/haberler/ytbden-viyanadaki-genclere-dijital-medya-akademisi> adresinden alındı.

YTB. (2024). Yurtdışı Vatandaşlar. 09.06.2024 tarihinde <https://www.ytb.gov.tr/daireler/yurtdisi-vatandaslar> adresinden alındı.

TBMM. (2024). Genel Kurul Tutanakları Arama. 09.06.2024 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakSorgu> adresinden alındı.

TURKEY'S DIASPORA POLICY in the CONTEXT of PUBLIC DIPLOMACY

Extended Summary

Aim:

Turkey has been a country with a migration experience since the 1960s. The migration mobility, which started to meet the need for labor force, has led to the formation of the Turkish diaspora. The diaspora, which has become permanent within the host state, has recently made it imperative for decision-makers to develop policies towards them. With the developments in foreign policy, the diaspora discourse has started to be frequently mentioned recently. This study aims to analyze why foreign policy has shifted from expatriate rhetoric to diaspora discourse by mentioning the transformations in diaspora policies. Especially in the context of the proactive period of foreign policy in the 2000s, an answer to this question was sought. Regarding the activism in foreign policy, the focus is on why diaspora rhetoric is used through the concept of public diplomacy.

Method(s):

The study is based on document analysis, a qualitative research method. A critical analysis of the studies on diaspora was conducted. In the context of the critical analysis of the concept of diaspora, a literature review was conducted to explain the context of use of the concept for the time and the literature review method was used. The study is based on document analysis, a qualitative research method. In addition to the concept of diaspora, the concept of public diplomacy was used to determine the widespread use of this discourse in foreign policy. This concept was used to answer the research question in a conceptual framework. The document analysis method aims to systematize the relationship between diaspora and the concept of public diplomacy. This method facilitated the classification of data sources for the researcher.

Findings:

Public diplomacy has become a frequently used concept in international politics with changing diplomatic practices. The rapid circulation of information through mass media has enabled public opinion to play a role in diplomacy practices. In a period of increased interaction between the publics of countries, public diplomacy practices provide countries with important gains in foreign policy. In an environment where actors are pluralized through public diplomacy, the diaspora has started to be seen as an important source of public diplomacy. The transformations in foreign policy, especially with the Ak Parti government, have led Turkey to resort to public diplomacy practices. The fact that the Turkish diaspora has become permanent in the countries where it is located has brought the agency of the diaspora to the forefront. Realizing the importance of diaspora in public diplomacy practices, Turkey has implemented new diaspora policies in order to increase its interaction with its diaspora. These policies primarily aimed to strengthen the diaspora's ties with the homeland. The relationship process, which started on the basis of economic interests, continues today with a foreign policy focus. In an environment where public diplomacy is prominent in foreign policy, Turkey has transitioned to an official diaspora discourse. The institutions created are the most serious indicators of the initiatives taken in this direction.

Conclusion and Discussion:

In the early years of the diaspora formation process, the notable factor is that politicians hesitated to use the word diaspora. The diaspora, which meets Europe's labor force needs, was tried to be explained through different terms and definitions in the first years. However, in the 2000s, with the influence of international factors, Turkey started to use the official diaspora discourse. The Presidency for Turks Abroad and Related Communities, which was created with the diaspora discourse, has become the executor of Turkey's diaspora policies. These steps towards institutionalization and the legal political rights granted to the diaspora have increased the diaspora's interest in the homeland. The most remarkable development in recent years is the association of the concept of diaspora with public diplomacy

practices. This has led to the instrumentalization of the diaspora in public diplomacy practices in foreign policy. Turkey, which enacts policies of engagement with its diaspora as part of its proactive foreign policy approach, wants to strengthen its position in global politics with its nearly 6 million citizens living abroad. In particular, the legal arrangements regarding the diaspora's right to vote in elections in the homeland have been one of the most significant indicators of the transition from the expatriate rhetoric to the diaspora discourse. The Blue Card application, another citizenship regulation regarding the political participation rights of the diaspora, has also paved the way for the diaspora to achieve gains within the host state.